

Poročilo o pojavu škodljivih dejavnikov žive in nežive narave v gozdu

Nivo: Nivo GGO BLED, za obdobje 01.01.2018 do 31.12.2018, status zapisov: vsi statusi

Bolezni

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Abies alba</i>	3, 5, 6, 9, 10, 11, 12	GGE BOHINJ, GGE NOTRANJI BOHINJ	1,57		66,28		slaba	miruje	Sanitarni posek: 128,56 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Acer pseudoplatanus</i>	december	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,29		7,24		slaba		Sanitarni posek: 1,57 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Fraxinus excelsior</i>	december	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,11		3,70		slaba		
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Picea abies</i>	6, 7, 8, 10, 12	GGE BLED, GGE JELOVICA, GGE KRANJSKA GORA, GGE NOTRANJI BOHINJ	0,00		92,96		slaba	pada	Sanitarni posek: 117,23 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Pinus sylvestris</i>	7, 10	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,05		1,99		slaba		Sanitarni posek: 1,24 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Quercus petraea</i>	januar	GGE MEŽAKLA			0,40				Sanitarni posek: 0,40 m ³
<i>Chrysomyxa rhododendri</i> (slečeva rja)	<i>Picea abies</i>	julij do november	GGE KRANJSKA GORA, GGE POKLJUKA		406,00		0,00	srednja	miruje	
<i>Cryphonectria parasitica</i> (kostanjev rak)	<i>Castanea sativa</i>	3, 7, 9, 12	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	1,27		60,88		slaba		Sanitarni posek: 10,61 m ³
<i>Diplodia pinea</i> (sušica najmlajših borovih poganjkov)	<i>Pinus nigra</i>	november do december	GGE BLED, GGE NOTRANJI BOHINJ		0,05		5,00	srednja	miruje	
<i>Fallopia</i> (dresnik)		2018			0,02			neznana	miruje	
<i>Gymnosporangium clavariiforme</i> (brinova rja)	<i>Juniperus communis</i>	maj	GGE BOHINJ		0,01		0,00	neznana	nov pojav	
<i>Heterobasidion</i> (rdeča trohnoča)	<i>Picea abies</i>	celo leto	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA	6,44		1.369,42		slaba	miruje	Sanitarni posek: 1.261,82 m ³
<i>Hymenoscyphus fraxineus</i> (jesenov ožig)	<i>Fraxinus excelsior</i>	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE KRANJSKA GORA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	14,83	0,87	196,01	0,00	slaba	miruje	Sanitarni posek: 113,65 m ³

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m³)	Vol. VG* (m³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
Ophiostoma ulmi & o. novo-ulmi (odmiranje brestov holandska brestova bolezen)	<i>Ulmus</i>	7, 10, 12	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE		10,44		55,00	srednja	narašča	
Ophiostoma ulmi & o. novo-ulmi (odmiranje brestov holandska brestova bolezen)	<i>Ulmus glabra</i>	4, 7, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE KRANJSKA GORA, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	7,09	0,25	25,95	0,00	srednja	narašča	Sanitarni posek: 2,88 m3

Žuželke

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m³)	Vol. VG* (m³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Coleophora laricella</i> (molj macesnovih iglic, mešičkar)	<i>Larix decidua</i>	junij do avgust	GGE BLED		1,00		0,00	srednja	miruje	
<i>Epinotia tedella</i> (smrekov zavijač)	<i>Picea abies</i>	celo leto	GGE KRANJSKA GORA, GGE POKLJUKA		2.020,00		0,00	srednja	miruje	
<i>Ips sexdentatus</i> (dvanajsterozobi borov lubadar)	<i>Pinus sylvestris</i>	oktober	GGE ŽIROVNICA	0,16		3,32		slaba		Sanitarni posek: 2,34 m3
<i>Ips typographus</i> (osmerozobi smrekov lubadar)	<i>Picea abies</i>	celo leto	celo GGO	822,82		333.215,50		slaba	miruje	Sanitarni posek: 344.804,31 m3
<i>Ips typographus</i> (osmerozobi smrekov lubadar)	<i>Pinus nigra</i>	junij	GGE JESENICE			1,86				Sanitarni posek: 1,86 m3
<i>Ips typographus</i> (osmerozobi smrekov lubadar)	<i>Pinus sylvestris</i>	oktober	GGE JESENICE	0,10		3,41		slaba		Sanitarni posek: 4,34 m3
<i>Leperesinus fraxini</i> (pisani jesenov ličar)	<i>Fraxinus excelsior</i>	celo leto	GGE JESENICE, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE		0,09		30,00	srednja	narašča	
<i>Pityogenes chalcographus</i> (šesterozobi smrekov lubadar)	<i>Picea abies</i>	1, 3, 8, 11	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,25		25,56		slaba	miruje	Sanitarni posek: 48,90 m3
<i>Pityokteines curvidens</i> (krivozobi jelov lubadar)	<i>Abies alba</i>	3, 7	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,09		4,17		slaba		Sanitarni posek: 9,47 m3
<i>Pityokteines curvidens</i> (krivozobi jelov lubadar)	<i>Picea abies</i>	6, 7, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	1,15		223,22		slaba	pada	Sanitarni posek: 92,23 m3
<i>Pityokteines spinidens</i> (ostrozobi jelov lubadar)	<i>Picea abies</i>	junij	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,08		8,17		slaba	pada	Sanitarni posek: 8,17 m3
<i>Taphrorychus bicolor</i> (kosmati bukov lubadar)	<i>Fagus sylvatica</i>	celo leto	GGE BOHINJ, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE		0,44		21,50	slaba	miruje	
<i>Thecodiplosis brachyntera</i> (borova hrčica)	<i>Pinus mugo</i>	celo leto	GGE BOHINJ		4,14		0,00	slaba	nov pojav	

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Tomicus piniperda</i> (veliki borov strženar)	<i>Pinus sylvestris</i>	1, 4, 5, 6, 8, 9	GGE BLED, GGE KRANJSKA GORA, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,74		17,11		slaba		Sanitarni posek: 25,68 m ³

Druge živali

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Cervus elaphus</i> (navadni jelen, rdeči jelen)	<i>Picea abies</i>	januar	GGE NOTRANJI BOHINJ	0,01		1,24		slaba	pada	Sanitarni posek: 9,18 m ³

Abiotski dejavniki

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
Mehanska poškodba (mehanske poškodbe skorje)	Iglavci	celo leto	celo GGO	12,57		1.399,07		slaba	miruje	Sanitarni posek: 1.457,11 m ³
Mehanska poškodba (mehanske poškodbe skorje)	Listavci	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	35,93		475,93		slaba	pada	Sanitarni posek: 463,05 m ³
Plaz (plaz)	Iglavci	4, 7, 9, 11	GGE JESENICE, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	0,76		57,97		slaba	pada	Sanitarni posek: 60,02 m ³
Plaz (plaz)	Listavci	1, 4, 7, 8, 10, 11	GGE JESENICE, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	8,10		61,35		slaba		Sanitarni posek: 85,54 m ³
Požar (požar)		oktober	GGE POKLJUKA	0,00		4,47		slaba		Sanitarni posek: 4,47 m ³
Sneg (snegolom)	Iglavci	celo leto	celo GGO	14,19		4.329,99		slaba	miruje	Sanitarni posek: 3.739,98 m ³
Sneg (snegolom)	Listavci	celo leto	celo GGO	47,51		2.162,10		slaba		Sanitarni posek: 1.701,17 m ³
Strele (strela)	Iglavci	6, 9, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA	0,33		20,14		slaba	pada	Sanitarni posek: 21,77 m ³
Veter (vetrolom)	Iglavci	celo leto	celo GGO	588,41	252,02	162.905,80	1.000,00	slaba	narašča	Sanitarni posek: 134.778,44 m ³

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
Veter (vetrolom)	Listavci	celo leto	celo GGO	585,17		14.821,20		slaba	narašča	Sanitarni posek: 11.505,91 m ³
Žled (žledolom)	Iglavci	marec	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,83		83,08		slaba		Sanitarni posek: 123,89 m ³
Žled (žledolom)	Listavci	oktober	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,03		3,21		slaba		Sanitarni posek: 75,06 m ³

Neznani vzrok poškodb

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
neznano (neznano)	<i>Abies alba</i>	april do december	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	7,41		250,96		slaba	miruje	Sanitarni posek: 424,24 m ³
neznano (neznano)	<i>Acer campestre</i>	november	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,20		0,93		slaba		Sanitarni posek: 0,93 m ³
neznano (neznano)	<i>Alnus glutinosa</i>	december	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,25		1,24		slaba		Sanitarni posek: 1,65 m ³
neznano (neznano)	<i>Betula pendula</i>	april	GGE BLED	1,21		1,06		srednja		Sanitarni posek: 4,47 m ³
neznano (neznano)	<i>Carpinus betulus</i>	julij	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,03		0,84		slaba		Sanitarni posek: 0,88 m ³
neznano (neznano)	<i>Fagus sylvatica</i>	1, 3, 7, 10	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE KRANJSKA GORA, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,49		23,17		slaba		Sanitarni posek: 29,30 m ³
neznano (neznano)	<i>Fraxinus excelsior</i>	4, 5, 11	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,82		3,41		slaba	pada	Sanitarni posek: 42,18 m ³
neznano (neznano)	<i>Juglans regia</i>	november	GGE BLED	0,06		1,12		slaba		
neznano (neznano)	<i>Larix decidua</i>	1, 6, 7, 8, 10, 11	GGE BLED, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE POKLJUKA	0,96		23,66		slaba		Sanitarni posek: 31,80 m ³
neznano (neznano)	<i>Picea abies</i>	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	4,67		637,76		slaba	miruje	Sanitarni posek: 2.818,00 m ³
neznano (neznano)	<i>Pinus nigra</i>	april	GGE BLED			4,12				Sanitarni posek: 18,66 m ³

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
neznano (neznano)	<i>Pinus sylvestris</i>	4, 6, 7, 9, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	1,48		25,63		slaba		Sanitarni posek: 39,31 m ³
neznano (neznano)	<i>Prunus avium</i>	8, 10	GGE BLED, GGE JESENICE	0,66		1,98		slaba		Sanitarni posek: 1,18 m ³
neznano (neznano)	<i>Quercus petraea</i>	november do december	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,31		3,69		slaba		Sanitarni posek: 5,46 m ³
neznano (neznano)	<i>Quercus robur</i>	4, 12	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,19		1,39		slaba		Sanitarni posek: 22,35 m ³
neznano (neznano)	<i>Salix</i>	julij	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	1,24		0,17		srednja		Sanitarni posek: 0,30 m ³
neznano (neznano)	<i>Tilia platyphyllos</i>	7, 8, 11	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	2,32		25,64		slaba		Sanitarni posek: 14,51 m ³
neznano (neznano)	<i>Ulmus glabra</i>	9, 11	GGE BLED	0,38		1,27		slaba		Sanitarni posek: 17,80 m ³

*Opomba: ODP – količina označenega drevja za posek v obdobju poročanja; VG – ocena poškodovane količine v poročilu o pojavu škodljivih dejavnikov žive in nežive narave v gozdu.

Opis:

Gradacija smrekovih podlubnikov (*Ips typographus*) se je v poprečju nekoliko umirila. V letu 2018 je bil v GGO Bled posek lubadark približno za 20% manjši kot leto prej. Vendar je potrebno poudariti, da je bila s podlubniki preko poletja napadena tudi večina podrtic zaradi vetra. Večji napad je bil zabeležen le v okolici Kranjske Gore. Na Jelovici pa je populacija lubadarja z neverjetno močjo praktično uničila gozdove do 1300 m nadmorske višine. V enem letu je nastalo skoraj 400 ha goličav in zelo redkih bukovih prirastnikov

Do poletja je bila količina novih lubadark obvladljiva, od julija do oktobra pa je lubadar uničeval cela pobočja največ na Bohinjski Jelovici od Gladke doline do Volčjih jam. Največ lubadark je bilo odkazanih v revirju Rovtarica – skoraj 90 000 m³.

Priloga: BL_porocVARSTVO2018.doc

Pripravil: Papler-Lampe Vida

Datum: 01.03.2019

1.1 POROČILO O VARSTVU GOZDOV 2018

Stabilnost gozdnega ekosistema je odvisna od klimatskih razmer in ekstremov ter raznih zunanjih biotskih in abiotskih motenj, ki ogrožajo gozdove. Kot zunanjo motnjo, ki lahko moti funkcioniranje homeostaze gozda, štejemo tudi gozdarske ukrepe (izbor drevesnih vrst, velikopovršinskost in pogostnost ukrepov). Močno stopajo v ospredje tudi podnebne spremembe – pomanjkanje padavin, naraščajoča temperatura in ekstremi.

Raziskave in izkušnje kažejo, da so proti zaostrenim vremenskim pogojem bolj odporni gozdovi s sonaravno sestavo drevesnih vrst ter malopovršinsko strukturirani sestoji. V ekstremni klimi gorskih gozdov so bile ujme že v preteklosti pogoste. Poudarjeni vremenski ekstremi najbolj usodno vplivajo na smreko, ki tvori veliko sestojev z izmenjano drevesno sestavo.

Vreme 2018: Januar je bil topel, malo padavin, februarja je večkrat snežilo, temperature so bile nizke. Sredi februarja je bilo na Bledu 20 cm snega, na Pokljuki 2 m, na Voglu 3 m. Sneg na Bledu je skopnel šele konec marca, na Pokljuki pa konec maja. Marec in april sta bila zelo topla in ves začetek vegetacije v nižini je bil skoncentriran na 15. – 25. marca.

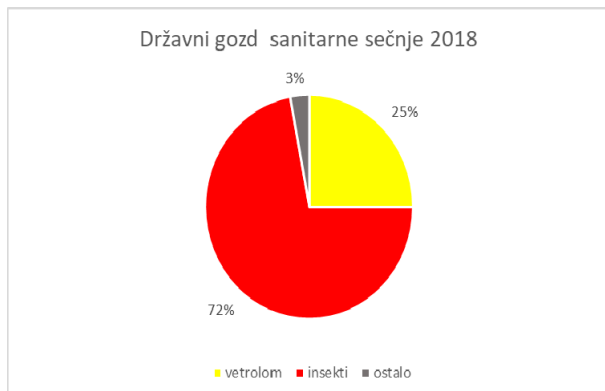
Maj in junij sta bila topla in namočena. Od sredine julija do konca septembra je bilo zelo vroče in sušno. Gozdovi na plitvih tleh in prisojeh so se obarvali jesensko že v začetku avgusta. Bohinjsko jezero je imelo 22°C še 20. septembra

3. avgust. 2018

Do konca leta ni bilo večjih padavin, do novega leta tudi v visokogorju ni bilo snega, Pokljuka in Jelovica sta bili popolnoma kopni. Konec oktobra je močan veter podrl okoli 50000 m³.

Pomemben znak stopnje ogroženosti naših gozdov je **delež slučajnih sečenj**. V letu 2018 jih je bilo v skupni količini evidentiranega poseka (557 191 bto m³) kar 91%. Še enkrat se je potrdila strokovna praksa, da po abiotičnih ujmah sledi gradacija podlubnikov, ki zopet generira abiotične ujme.

V državnih gozdovih je bil delež slučajnih pripadkov v celotnem poseku 96%, v ostalih gozdovih pa 91%. Največji delež sanitarnih je bil v Nadškofijskih gozdovih in gozdovih škofije Novo mesto: kar 99% poseka.

1.1.1 Podlubniki (347 102 bto m³)

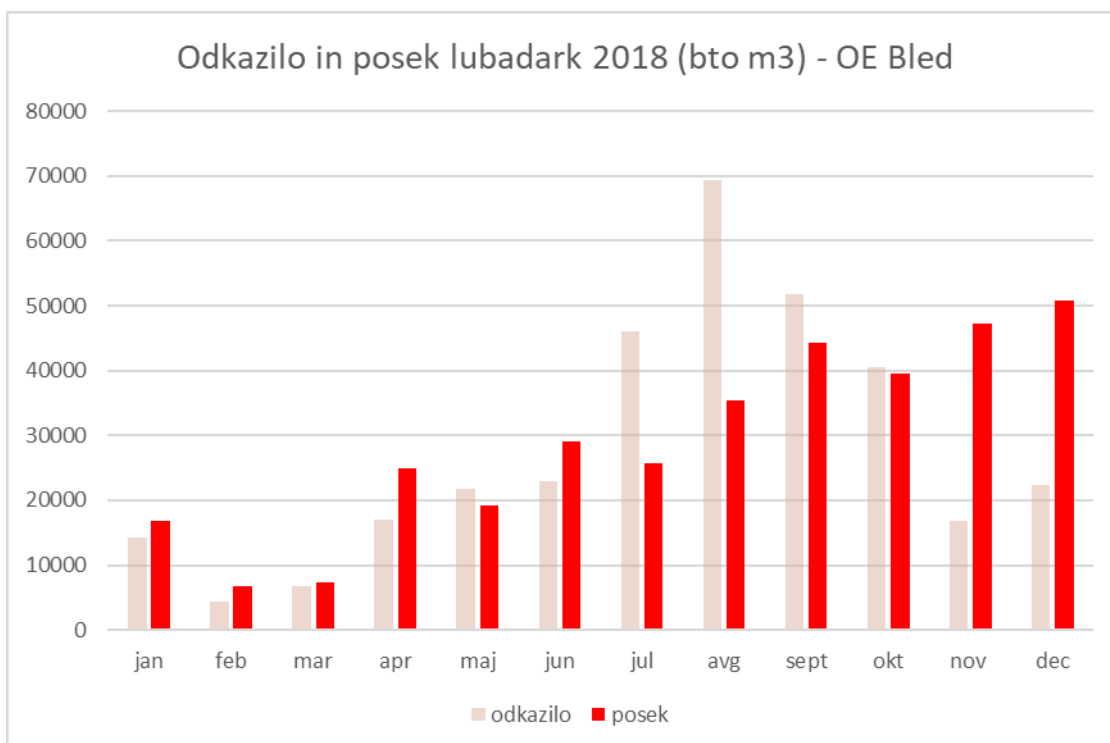
V letu 2018 je bil na OE Bled posek lubadark približno za 20% manjši kot leto prej. Vendar je potrebno poudariti, da je bila s podlubniki preko poletja napadena tudi večina podrtic zaradi vetra.

Najpomembnejši povzročitelj gradacije je osmerozobi smrekov lubadar (*Ips typographus*), ki svoje nove generacije razvija v kambiju debel smreke. Vitalnost slabi tudi šestzobi smrekov lubadar (*Pityogenes chalcographus*), ki se razmnožuje v vejevju in vrhačih.

Gradacija podlubnikov se je v poprečju nekoliko umirila. Večji napad je bil zabeležen le v okolici Kranjske Gore. Na Jelovici pa je populacija lubadarja z neverjetno močjo praktično uničila gozdove do 1300 m nadmorske višine. V enem letu je nastalo skoraj 400 ha goličav in zelo redkih bukovih prirastnikov

Do poletja je bila količina novih lubadark obvladljiva, od julija do oktobra pa je lubadar uničeval cela pobočja največ na Bohinjski Jelovici od Gladke doline do Volčjih jam. Največ lubadark je bilo odkazanih v revirju Rovtarica – skoraj 90 000 m³.

Tako populacijsko eksplozijo škodljivca je povzročil vzajemen večletni vpliv zelo vročega, sušnega vremena, ki slabi smreko in po drugi strani spirala abiotičnih ujm (žled, veter, snegolom), ki so uničile in zrahljale sestoje smreke po vsem območju. Najbolj so prizadeti sestoji z izmrnjano drevesno sestavo na karbonatnih podlagah in plitvih tleh. Obsežne poseke pomenijo otoplitev mikroklimi, hitro izsušitev tal, veliko labilnih sestojnih robov, kar vodi v še večjo občutljivost smreke.

Nova dognanja opozarjajo na pomen pravočasnega odvoza lubadark, ko so še v lubju ter na uničevanje lubja na začasnih skladiščih. Večina podlubnikov namreč prezimuje prav v odpadlem lubju in v lubju lubadark.

Gospodar enota	Saniranih lub.(m ³)	Index 19/18	Število saniranih žarišč	Poprečna velikost žarišč (m ³)	Število režastih pasti	Ogolela površina 2018 (ha)	Naravna obnova (ha)	Potrebna sadnja (ha)
Not Boh	55 361	134	210	263	2	60	52	8
Jelovica	102 517	150	265	387	15	380	374	6
Mežakla	29 656	57	200	148	15	35	26	9
Pokljuka	6 958	34	70	99	7	5	2	3
Kr gora	5 836	125	141	41	12	5	5	0
Jesenice	27 481	52	194	142	8	33	29	4
Žirovnica	4 550	71	65	70	3	5	5	0
Rad LB	4 964	49	132	38	12	10	9	1
Rad DB	23 620	88	429	55	24	45	44	1
Bled	37 092	67	529	70	22	45	42	3
Bohinj	49 066	54	571	86	13	107	107	0
SKUPAJ	347 102	81	2806	124	133	730	695	35
Poprečje	31 555	81	255	124	12	66	63	3

Nalet in redukcije:

Ploščate kontrolno lovne pasti postavljajo in praznijo zaposleni v ZGS. Skupaj smo imeli v gozdnem prostoru postavljenih 133 ploščatih režastih pasti (vir e-varstvo). Večina pasti je bilo aktivnih od maja do septembra. V poprečju je bila vsaka past izpraznjena petkrat. Tudi lastniki in upravljalci žag in lesnih skladišč so imeli na 22 lokacijah 26 pasti. Preko leta smo izdali 14 pozitivnih soglasij za začasna skladišča – predvsem preko zime.

Kljub toplemu aprilskemu vremenu so se prvi lubadarji ujeli v pasti šele okoli 13. aprila. Prvo rojenje je bilo zelo izrazito – od 15 – 30 aprila (od nižine do 1000 m nv). Konec aprila so se pojavili prvi lubadarji tudi že na Pokljuki.

Zaradi tako močne gradacije in velike razvlečenosti prvega rojenja se ob praznjenju pasti skoraj ni dalo določati časa rojenja ali izleta naslednje generacije, saj so bile vse generacije pomešane, velik je bil tudi delež sestrskih generacij. Neizrazit izlet nove generacije je bil sredi julija. Količina naleta v pasti ni odražala dejanske višine populacije podlubnikov v gozdovih. Populacije podlubnikov so bile tako močne, da so velikopovršinsko napadali najvitalnejše debeljake. Ta drevesa so zaradi svoje vitalnosti zagotavljala, da se bo v kambiju lahko razvila nova generacija podlubnikov. Lubadarji so se zaradi številčnosti prelevili iz gozdnih higienikov v primarne močne uničevalce, ki jih umetni atraktanti in oslabela drevesa ne zanimajo. Lubadarji so bili aktivni (so se zavrtavali) do konca oktobra. Do srede decembra so se lubadarji, če si odstranil lubje, premikali.

Nalet v pasti je bil preko leta slab, okoliški sestoji pa močno napadeni, za nadaljni razvoj populacij lubadarja so bile idealne prepozno sanirane podrtice zaradi vetra.

Zaradi vetroloma smo se odločili, da v 2018 posebnih akcij za polaganje lovnih dreves ne izvajamo, saj je bilo obili zdravega drevja polomljenega na tleh.

Na poseku in spravilu lubadark je delalo na območju OE Bled okoli 80 klasičnih ekip + lastniki gozdov, tako, da je bilo možno na dan sanirati tudi do 3000 m³ napadenega lesa. Večja jedra so se sanirala tudi s strojno sečnjo. V času najbolj obširnih sanacij je na OE Bled delovalo tudi 8 strojnih kompozicij in dve žičnici s procesorsko glavo. Na deloviščih blizu cest je bilo tudi precej mletja sečnih ostankov.

Cena lubadark je padla na 45 evrov, cena celuloze na 20 evrov, ob cestah so se nabirali ogromni kupi hlodovine. Šibki člen sta postala odkup in odvoz.

Na pobočjih med Belco in Srednjim vrhom v Karavankah se vsakoletno pojavljajo žarišča velikega borovega strženarja (*Tomicus piniperda*) Večina jih je v varovalnem gozdu, nekaj pa tudi v gospodarskih gozdovih.

V letu 2018 smo v večjem obsegu na od vetra podrtih bukvah evidentirali pojav bukovega lubadarja (*Taphrorychus bicolor*)- Ukanc, Kropa, Podmežakla, Kranjska Gora.

1.1.2 Vetrolom (146 334 bto m³)

Skoraj vse posekane količine vetroloma izvirajo iz vetroloma iz decembra 2017. Sanacija je potekala na večjih koncentracijah hitro, v primeru razpršenih poškodb pa počasi. Veliko polomije je bilo celo na Fužinskih planinah, kjer se je prav tako mestoma izvajala sanacija s strojno sečnjo.

Zelo močan JZ veter je 30. oktobra po ocenah podrl 60 000 m³ drevja. Spet so bili prizadeti že tako labilni, nevitalni smrekovi preredkani sestoji - predvsem na visokih planotah.

1.1.3 Snegolom (5 468 bto m³)

Moker sneg, ki je padal januarja nad okoli 1000 m nadmorske višine je v mlajših debeljakih povzročil prelome debel in vrhačev. Večina snegoloma je bila preko poletja saniranega, za nevtralizacijo podmerskega poškodovanega lesa pa je bilo na 27 ha opravljenih 23 dnin gozdne higiene.

1.1.4 Poškodbe zaradi gozdarske dejavnosti in gozdni red

Ob sanaciji velikih količin sanitarnih pripadkov je prišlo pri transportu lesa v času namočenosti zaradi majhne nosilnosti gozdnih tal do prevelikih poškodb tal. Na srečo je bilo v letu 2018 precej obdobj suhega vremena. Zbita tla pomenijo slabo plodnost (tla niso zračna). Težki stroji poškodujejo korenine, kar oslabi mehansko in biološko stabilnost, pomeni pa tudi stalna mesta za vdor gliv, ki začnejo pri stoječem lesu z razkrojem lesa v spodnjem hlodu. Hitro, nepazljivo delo povzroča tudi poškodbe debel stoječih dreves ob vlakah, rampnih prostorih in žičnih linijah.

Strojna sečnja se po sestojih pomika po gosti mreži sečnih poti. Te nimajo statusa prometnice, tako da tla po sečnji ne smejo biti poškodovana. Zaščito tal dosežemo z debelim slojem nastilja iz vej ali z delom v zmrznjenem. V primeru razmočenosti tal so premiki izven cest in vlak (razen po velikih nepomlajenih posekah) prepovedani.

Druga šibka točka je izdelava gozdnega reda. Izvajalci so hiteli z gozdno proizvodnjo in odvozom lesa – gozdni red, ureditve vlak, cest in rampnih prostorov pa so ostajali neizvedeni. Gozdni red je poleg pravočasnega pospravlja poškodovanega drevja zelo pomemben element, ki lahko pospeši ali zavre gradacijo podlubnikov. Ob cestah so mesece stali ogromni kupi hlodovine in sečnih ostankov. Ti kupi kupi prav tako pomenijo gojišča lubadarja in zasedajo prepotrebne rampne prostore.

Nesanirane gozdne vlake in ceste se lahko ob neurjih spremenijo v hudournike, povzročajo zemeljske plazove ali zajezijo vodotoke. Neurejene vlake na erodibilnih tleh so lahko izvor zemeljskih plazov in vodnih erozij. Grajene vlake v strmih pobočjih so lahko vir erozije in padajočega kamenja. Težki traktorji ob neugodnem vremenu na vlakah pustijo tako globoke in široke kolesnice, da onemogočajo uporabo lažje tehnologije.

1.1.5. Divjad (parkljarji)

Naravna obnova in razvoj sonaravnega gozda sta zaradi divjadi motena na okoli 6000 ha. Številčnost srnjadi je zaskrbljujoča le na posameznih lokacijah, bolj pa so moteče velike populacije jelenjadi na platojih in pobočjih Pokljuke, Jelovice, Mežakle in v delu Karavank. Populavije jelenjadi zaradi visokega odstrela stagnirajo, a so visoke. V višjih legah pomeni prehransko konkurenco gamsu. Velike populacije povzročajo največjo škodo, kadar se zaradi visokega snega v hribih zberejo na majhnem arealu ob rekah in potokih (Sava Bohinjska, Dolinka, Radovna). Velike škode povzročijo tudi, ko jih sneg naenkrat preseneti na visokih planotah, kjer ulete preživljajo in se prehranjujejo v letvenjakih in drogovnjakih. V letu 2018 se je divjad zaradi snežnih padavin zatekla v nižine.

Obsežne goličave, ki so zaradi ujm nastale v zadnjih letih (okoli 2700 ha), so pripomogle k povečani ponudbi hrane za parkljarje. Je pa za divjad moteč dejavnik hrup gozdne proizvodnje, saj stroji brnijo praktično 7 dni v tednu.

Objedanje vršičkov: je vezano na mladovja in pomlajence. Najbolj prizadeta so prisojna pobočja Pokljuke, toplejša obrobja vseh treh visokih planot in Radovljiška ravnina. Najmočnejše so objedene minoritetne drevesne vrste in tiste, ki jim v dolgoročnih ciljnih namenjih več pozornosti (plemeniti listavci, jelka, bukev). Za zaščito vršičkov v zimskem času izvajamo jesenske premaze vršičkov sadik in naravnega najbolj ogroženega jelovega mladovja.

Obgrizanje debelc: vezano je na letvenjake in drogovnjake. Največ obgrizanja je na visokih planotah in vznožjih Jelovice, Mežakle, Pernikov ter Pokljuke. Jelka skoraj nikjer ni varna pred objedanjem in obgrizanjem. Obgrizanj je vedno več tudi v Zgornjesavski dolini. Ponekod je obseg poškodb tak, da pri načrtovanju in izvajanju ukrepov komaj še najdemo perspektivne zdrave osebke plemenitih listavcev, mehkih listavcev, hrasta in jelke. (rastišča jelovih bukovij, acidofilnih bukovij)

Lupljenje: Zaenkrat še na manjše lokacije omejen pojav na Jelovici in Pokljuki ter ob vodotokih. Pri macesnu je zelo uničujoče drgnjenje stebelc, ki ga povzroča srnjad.

1.1.6. Gozdna paša

V alpskih predelih ima tradicijo planinska paša. Živina je na planinah in v gozdovih od srede junija do srede septembra. Zakon o gozdovih gozdno pašo prepoveduje, Pravilnik o varstvu gozdov pa dopušča možnost paše v slabših gozdovih, kjer ekološke ali socialne funkcije niso izjemno poudarjene. Lastnik gozda lahko poda prošnjo, da se gozdna paša opredeli v podrobnem načrtu. Ob vseh izpolnjenih pogojih se izdelata podrobni načrt, ki pašo na določeni površini gozda pod pogoji dovoljuje.

Površina ogroženega gozda in gozdnega prostora zaradi paše je okoli 2500 ha. Najbolj obremenjeno s pašo goveje živine je področje Pokljuke, kjer so živina in tropi drobnice konec poletja prisotni praktično po vsej površini. Letos je goveja živina preko poletja močno poškodovala letos posajene površine listavcev. Drugje so obremenitve omejene na

okolice planin in drobnica na grebene Karavank (400 ha). Nedovoljena paša se največ izvaja v Nadškofijskih gozdovih.

Kriteriji subvencioniranja planinske paše so ostri in ARSKTRP izvaja kontrole izpolnjevanja zahtev. Na račun teh kontrol (obremenitev GVŽ/ha, površina in ograjenost pašnikov) se je izboljšala preglednost rabe zemljišč (pašnik/gozd).

V drugi polovici pašne sezone, ko razpoložljivega travinja na planinah zmanjkuje, se spet pojavi stara slika z nedovoljeno gozdno pašo goveje živine. Ogroženi so najkvalitetnejši gozdovi blejskega območja, predvsem Pokljuka. Dolgoročne posledice gozdne paše so vidne v okolici planin, kjer najdemo velik delež rdeče trohnobe.

1.1.7. Bolezni, glodalci in ostali škodljivci

V letu 2018 smo prisotne škodljive dejavnike sproti beležili v program E-varstvo. E-varstvo je aplikacija, ki jo je izdelal Gis in jo uporabljamo na ZGS.

Vzroke sanitarnega poseka in preglede na škodljive dejavnike beležimo tudi v program ZGS za vnos odkazila in poseka. (xTi)

- Jesenov ožig (*Chalara fraxinea*) je prisoten na velikem jesenu povsod po območju. Pri večjih jesenih se sušijo zunanje veje.
- Pisan jesenov ličar (*Leperesinus fraxini*). Nekaj let po okužbi z jesenovim ožigom velike jesene zlahka uničijo sekundarni škodljivci – predvsem ličar.
- Napad sušice najmlajših borovih poganjkov (*Diplodia pinea*) se je umiril. Bolezen je prisotna točkovno na vzpetinah v okolici Bleda.
- Slečeva rja (*Chrysomixa rhododendri*) je bila letos v pasu zgornje gozdne meje točkovno v okolici Kleka, na Fužinskih planinah in v Zgornjesavski dolini.
- Kostanjeva šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*) je razširjena po vseh kostanjevih rastiščih. Parazitizem se dogaja v šiški, ko ličinka osice parazitira ličinko šiškarice.
- Rdeča trohnoba (*Heterobasidion annosum*) pri smreki je najbolj pogosta na neustreznih rastiščih, ob neurejenih planinah in ob vlakah. Močno smo zaskrbljeni zaradi poškodb korenin, ki jih povzroča neustrezna izvedba strojne sečnje na gozdnih tleh – gosta mreža globokih kolesnic.
- Poleti se je na divjih kostanjih pojavil šibkejši napad listne sušice (*Guignardia aesculi*). Listi so odpadli že avgusta. Na kostanjih, ki so del urbanega zelenja, je nekaj dreves tretiranih s cepivi, ki preprečujejo razvoj teh bolezni..
- Kostanjev rak (*Endothia parasitica*) je v latentni fazi. Na našem območju prevladujejo hipovirulentni soji te glive.
- Brinova rja (*Gymnosporangium clavariiforme*) zanimiva pojavna oblika trosov, najdena blizu Hudičevega mostu pri Stari Fužini.
- Smrekov zavijač (*Epinotia tedella*) : napad na visokih planotah izzveneva, škodljivec se širi veliko počasneje, kot dve leti nazaj.
- Holandska bolezen bresta (*Ophiostoma ulmi*) je letos v z vlago bogati pomladi eksplodirala in uničila veliko brestov. Opažene posušene breste smo zabeležili v e-varstvu.

ZGS je zadolžen tudi za izvedbo posebnih nadzorov nad karantenskimi škodljivimi organizmi po predpisih iz varstva rastlin. Na OE Bled smo opravili 49 pregledov na

fitoflore, kozličke, krasnike, borovo ogorčico in še nekaj karantencev. Vzeli smo tudi dva vzorca – sum na borov smolasti rak - negativno.

1.1.8. Ukrepi za ohranjanje redkih avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst

Najbogatejši vir redkega grmovja in minoritetnih drevesnih vrst sta gozdni rob in obrežna vegetacija. Lastnikom gozdov svetujemo, da te pasove drevja puščajo ali postopoma odstranjujejo in potem pustijo vsaj 20 let, da se razvije nova generacija, ki nekaj let fruktificira .

V nižinah in sredogorju pospešujemo in ščitimo predvsem češnjo, brest, glog, češmin, šipek, dobrovito, šmarno hrušico, v alpskih dolinah negnoj in jerebiko, na visokih planotah Pokljuke, Mežakle in zasmrečenih gozdovih Karavank pa jerebiko, jelšo in razne vrbe. Popolno zaščito izvajamo tudi za tiso (ohranjanje, posamična sadnja, ustvarjanje ugodnega okolja za njeno rast).

S pomočjo aplikacije INVAZIVKE, ki jo je pripravil GIS, evidentiramo invazivne vrste, ki jih je še možno izkoreniniti.

1.1.9. Ohranjanje visokovrednih habitatov in mokrišč ter redkih in ogroženih živalskih vrst

Ogroženi organizmi potrebujejo za nemoten razvoj predvsem mir, primerno življenjsko okolje in pestre ter bogate prehranjevalne verige.

Na podlagi naravnih dejavnikov, velikosti življenjskih prostorov in enkratnosti je bilo na območju GGO Bled izločenih kar 70% gozdov, ki jih pokriva Natura 2000. Največji območji sta Pokljuka (izločena na osnovi direktive o habitatih) in Jelovica (izločena na osnovi direktive o pticah). V letu 2014 so se oblikovali prenovljeni operativni programi upravljanja z območji Nature 2000.

Na rastiščih divjega petelina velja že več kot 30 let odlok o prepovedi gozdne proizvodnje v času parjenja in valjenja jajc. V bližini rastišč s primernimi oblikami sečenj ali čiščenja zagotavljamo površine porasle z borovnico, malino, brusnico in jagodami ter posamezna stara stoječa in podrta drevesa (bukev).

Velike poseke nastale zaradi ujm so v zadnjih letih zagotovo doprinesle k večji prehranski površini in vrstni pestrosti (travinje, jagodičje, grmovje, mladje drevesnih vrst...) . Teh goličav je v treh letih nastalo okoli 2700 ha.

Na blejskem GGO so lastniki gozdov in lovci v 2018 vzdrževali 3,2 ha grmišč in 22 ha pašnikov in travnikov v gozdnem prostoru. Z vzdrževanjem (osnovanjem) 19 mlakuž in vodnih kalov v gozdnem prostoru se zagotavlja ogroženim dvoživkam kvaliteten življenjski prostor, parkljarjem pa tudi v sušnih mesecih stalen vir vode. V 2018 je bilo posajenih precej plodonosnih in medonosnih drevesnih vrst: lesnika, kostanj, oreh, češnja, lipa in jerebika.

1.1.10. Vitalnost in semenenje gozdnega drevja

Številne abiotске ujme in segrevanje ozračja so močno oslabili vitalnost gozdnega drevja. Vidne poškodbe so: osutost, zlomljeni vrhači in deli krošenj pri iglavcih ter polomljene veje in deli krošenj pri listavcih. Nevidne poškodbe, ki zmanjšujejo vitalnost in statično odpornost so natrgane korenine, potrgani koreninski laski, nagnjena in ovita drevesa.

Naloga ZGS je tudi vsakoletno spremljanje semenjenja – posebej v semenskih sestojih. Smreka in jelka sta nadpovprečno semenili v vseh nadmorskih višinah. Smreka je delno semenila tretje leto zapored. Dobro je semenila tudi bukev in nekateri drugi listavci.

Načrtno in slučajno puščanje odmrle biomase

Odmrta biomasa je posebej pomembna v gorskem gozdu (pomaga pri naravni obnovi), v obvodnih logih, na razgaljenih predvsem prisojnih strminah ter v gozdovih z intenzivnimi sečnjami ali zasmrečenimi gozdovi. Namensko se pušča predvsem tržno nezanimivo nad 40 cm debelo drevje (slaba kvaliteta, poškodbe, mesta prelomov, izredne debeline, ožganost, oddaljenost od cest).

Puščena lesna masa je pomembna kot vir hranil, faktor spremenjene mikroklimе in predstavlja dodaten ugoden življenski prostor za ptiče, žuželke, glodalce.

V osiromašenih gozdovih svetujejo revirni gozdarji lastnikom gozdov, da puščajo šope odmrlega ali nekvalitetnega drevja, ki po naravni poti strohni, bogati gozdna tla in nudi življenski prostor raznim sekundarnim in terciarnim prebivalcem trohnečega lesa. V zadnjih letih je zaradi ujm kala povsod dovolj za multifunkcionalno delovanje gozdnih ekosistemov.

Mestoma se pojavljajo zaradi izdelave sekancev blizu cest ogolela gozdnega zemljišča, popolnoma brez sečnih ostankov. Tla so osiromašena hranil, spremenjena kontinentalna mikroklima pa otežuje naravno pomlajanje in celo rast sadik.

Kalo predstavljajo izletele, prepozno odkrite lubadarke na odročnih legah. Les je izgubil vso gospodarsko vrednost in bo v gozdu strohnel. V to kategorijo sodi tudi merska masa, ki je ob sanacijah ali drobnih redčenjih razrezana in ostaja v gozdu. Te količine ocenjujemo na letno količino 60 000 m³.

1.1.11. Dodatni ukrepi za pospeševanje biodiverzitete in sonaravnosti

Osnovno vodilo pri izvedbi nege (uravnavanje zmesi) je sonaravna sestava drevesnih vrst. Pri negi mladovij pospešujemo in ohranjamo vse manjšinske drevesne vrste ter v skupinah mehke listavce in robinijo. Mehki listavci so dobrodošla dodatna zimska hrana za prenamnožene parkljarje, robinija pa je medonosna drevesna vrsta, ki bogati antropogeno zakisana gozdna tla.

Poleg zaščite sadik pred divjadjo, izvajamo v predelih močnih poškodb tudi premaze naravnega jelovega mladja.

1.1.12. Erozijski procesi in plazovi

Največje erozijsko žarišče je Belca, kjer je močno deževje konec oktobra povzročilo drobirski tok, ki je zasul strugo in žago.

Ponekod so se preobremenjene nesansirane vlake spremenile v majhne hudournike.

1.1.13. Prekomerno nabiranje gozdnih plodov

Gobarska sezona je bila zelo bogata – zlasti v septembru.

1.1.14. Gozdni požari

V letu 2018 gozdnih požarov ni bilo, saj je snežna odeja ležala dolgo v pomlad, pa tudi pomlad je bila deževna.

Pripravila:

Vida Papler-Lampe

Vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov v ZGS Območna enota Bled